

Tiêu điểm**Gây nuôi động vật hoang dã: Vấn đề vẫn tiếp tục gây nhiều tranh cãi**

Gần đây, gây nuôi động vật hoang dã (ĐVHD) ở Việt Nam đang là một vấn đề gây nhiều tranh cãi trên các phương tiện thông tin đại chúng. Một số người cho rằng gây nuôi ĐVHD sẽ góp phần bảo tồn lâu dài nguồn tài nguyên ĐVHD, đồng thời đem lại lợi nhuận kinh tế cho người dân. Trái lại, một số khác lại cho rằng gây nuôi ĐVHD có thể sẽ khiến một số loài quý hiếm có nguy cơ tuyệt chủng trong tự nhiên. Mặt khác, gây nuôi ĐVHD gây khó khăn cho các cơ quan chức năng trong việc thực thi luật bảo vệ ĐVHD vì khó có thể phân biệt giữa các vụ buôn bán ĐVHD hợp pháp và trái phép.

Câu hỏi đặt ra là: làm thế nào để cân bằng giữa các lợi ích kinh tế trong các hoạt động gây nuôi với việc cần thiết phải bảo vệ các quần thể ĐVHD trong tự nhiên? Bởi lẽ khi các hoạt động buôn bán vẫn tiếp diễn thì chắc chắn số lượng các loài này sẽ dần bị suy giảm trong tự nhiên.

Một số người cho rằng giới bảo tồn phản đối mọi hình thức gây nuôi và buôn bán ĐVHD bởi họ muốn bảo vệ "tất cả các loài ĐVHD".

Thực tế không phải như vậy. Các tổ chức bảo tồn phản đối mọi hình thức buôn bán ĐVHD trái phép và ủng hộ những nỗ lực nhằm ngăn chặn các hoạt động săn bắt và buôn bán ĐVHD một cách không bền vững, và các mối đe dọa làm mất môi trường sống.

Nhiều nhà bảo tồn cũng thừa nhận rằng một số loài ĐVHD có thể được gây nuôi thành công trong các trang trại mà không gây tác hại nghiêm trọng đến quần thể ĐVHD trong tự nhiên.

Đứng trên quan điểm của những người gây nuôi ĐVHD, các loài động vật được ưu tiên gây nuôi là các loài có thể sinh sản và sống sót tốt trong điều kiện nuôi nhốt, có thời gian tăng trưởng hợp lý và có giá trị kinh tế cao. Điều này có nghĩa là thị trường có nhu cầu tiêu thụ đối với các loài đó và các chủ trang trại gây nuôi có khả năng thu hồi vốn nhanh.

Nếu xem xét các loài đang bị buôn bán hiện nay, chúng ta thấy rằng số lượng các loài ĐVHD có thể gây nuôi thành công là rất ít. Ví dụ, tê tê khó có thể sống sót trong điều kiện nuôi nhốt; chi phí đầu tư cho việc gây nuôi các loài rùa mai cứng cao hơn so với giá trị thực tế của chúng trên thị trường. Theo một số chủ trang trại gây nuôi rắn sinh sản, các cá thể rắn hổ mang gây nuôi thế hệ F1 tại các trang trại không thể sinh ra các cá thể thuộc thế hệ F2. Tuy nhiên, cá sấu và ba ba trộn lại có thể được gây nuôi sinh sản với số lượng lớn và thu được lợi nhuận khá cao.

Đứng trên quan điểm luật pháp và bảo tồn, chúng ta cần xem xét tác động của việc gây nuôi đối với các quần thể ĐVHD trong tự nhiên.

Một số người ủng hộ các hoạt động nhân nuôi tin rằng gây nuôi ĐVHD có thể giảm thiểu áp lực lên các quần thể ĐVHD thông qua việc tạo ra một nguồn thay thế hợp pháp cho các loài có nguồn gốc từ tự nhiên. Tuy nhiên, thực tế cho thấy

nhiều trang trại gây nuôi chạy theo lợi nhuận sẽ không ngần ngại bổ sung thêm các cá thể ĐVHD từ tự nhiên vào số lượng động vật gây nuôi. Hơn nữa, nếu việc gây nuôi thu lãi lớn sẽ khuyến khích những người khác làm theo. Từ đây sẽ hình thành ngành công nghiệp gây nuôi ĐVHD và kết quả là số lượng quần thể ĐVHD trong tự nhiên càng bị gây áp lực lớn.

Gây nuôi ĐVHD nguy cấp có thể tác động xấu đến các nỗ lực bảo vệ ĐVHD

Việc gây nuôi các loài ĐVHD nguy cấp hoặc được bảo vệ làm giảm đáng kể hiệu quả việc thực thi pháp luật của các cơ quan chức năng trong việc bảo vệ ĐVHD, đồng thời khiến cho việc phân biệt các cá thể được gây nuôi hợp pháp với các cá thể có nguồn gốc bất hợp pháp cũng như các sản phẩm của chúng trong các vụ buôn bán trở nên khó khăn hơn.

Một trong những ví dụ điển hình của vấn đề này là việc gây nuôi hổ ở Trung Quốc. Trung Quốc hiện có hàng ngàn cá thể hổ đang bị nuôi nhốt, và các chủ trang trại hổ đang thúc giục chính phủ hợp pháp hoá việc buôn bán các sản phẩm có nguồn gốc từ trang trại gây nuôi. Tuy nhiên, mặc dù hiện nay số lượng hổ được nuôi nhốt lên tới hàng cá thể nhưng các trang trại hổ không thể đáp ứng được nhu cầu sử dụng các sản phẩm từ hổ của khách hàng. Đặc biệt nếu quản lý không chặt sẽ dẫn đến hiện tượng các đối tượng khai thác và buôn bán hổ có nguồn gốc tự nhiên. Việc quản lý không chặt chẽ sẽ gây khó khăn trong việc phân biệt các sản phẩm từ hổ có nguồn gốc hợp pháp và bất hợp pháp được tiêu thụ trên thị trường. Nếu chính phủ Trung Quốc đồng ý hợp pháp hoá việc buôn bán hổ, tình trạng buôn bán hổ sẽ gia tăng và càng đẩy nhanh con đường tuyệt chủng của loài hổ trong tự nhiên.

Những vấn đề bất cập trong quản lý, kiểm tra và theo dõi các trang trại đăng kí gây nuôi

Hiện nay, pháp luật cho phép các trang trại đăng kí gây nuôi ĐVHD và giao trách nhiệm quản lý, theo dõi các trang trại này cho các cơ quan chức năng cấp tỉnh. Chính vì vậy, một số người gây nuôi ĐVHD đã lợi dụng sơ hở này để vi phạm. Hai hành vi vi phạm điển hình các quy định về quản lý các trang trại gây nuôi là mua ĐVHD có nguồn gốc từ tự nhiên rồi khai báo rằng chúng được nuôi nhốt hợp pháp trong các trang trại và bổ sung số lượng động vật nuôi nhốt bằng ĐVHD khai thác từ tự nhiên.

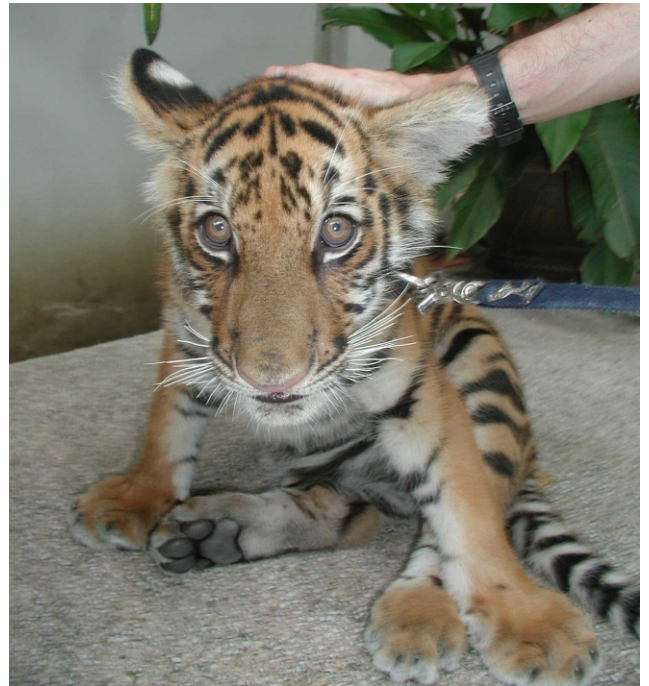
Để bảo vệ các loài ĐVHD nguy cấp trong tự nhiên thì cần phải có các biện pháp cứng rắn để ngăn chặn các hành vi săn bắt và buôn bán ĐVHD trái phép. Một khi đối tượng đã vi phạm pháp luật nhưng không được xử lý thì sẽ tạo tiền lệ xấu, gây khó khăn cho các cơ quan chức năng trong việc thực thi pháp luật sau này.

Một trong những ví dụ điển hình là vấn đề nuôi nhốt gấu ở Việt Nam. Mặc dù pháp luật quy định các chủ trang trại phải đăng kí gắn chip cho các cá thể gấu và nghiêm cấm mọi hành vi khai thác mật nhưng rất nhiều trang trại lớn tiếp tục bán mật khai thác từ những cá thể gấu đã được gắn chip.

Nếu được quản lý và kiểm soát tốt, chúng ta vẫn có thể tiến hành gây nuôi một số loài ĐVHD dựa trên các đặc điểm sinh học và các tiêu chí sinh thái của chúng. Tuy nhiên, cần phân biệt giữa các loài được gây nuôi và không được gây nuôi, đồng thời nghiêm cấm mọi hành vi khai thác ĐVHD được bảo vệ vì mục đích thương mại. Hơn nữa, các cơ quan chức năng phải giám sát chặt chẽ hoạt động gây nuôi của các trang trại, và xử lý nghiêm khắc các đối tượng vi phạm.

Thông tin chính

* Một số loài ĐVHD có thể được gây nuôi dựa trên các đặc tính sinh sản và khả năng sống sót trong điều kiện nuôi nhốt. Tuy nhiên, chỉ một số lượng nhỏ các loài ĐVHD phù hợp cho các hoạt động gây nuôi thương mại.

- * Nên cho phép gây nuôi các loài thông thường nếu việc gây nuôi (bao gồm cả việc bổ sung các cá thể động vật có nguồn gốc từ tự nhiên) không gây ra bất cứ tác động nào dựa trên đánh giá của các nhà khoa học trong nước và quốc tế.
- * Các loài ĐVHD nguy cấp cần được **BẢO VỆ TUYỆT ĐỐI**, đồng thời nghiêm cấm mọi hành vi săn bắt, buôn bán các loài này để tránh sự lẫn lộn giữa các cá thể và sản phẩm ĐVHD có nguồn gốc hợp pháp và bất hợp pháp; đồng thời tạo điều kiện thuận lợi cho các cơ quan chức năng hoàn thành tốt công việc của mình.
- * Việc quản lý các trang trại gây nuôi hợp pháp cần được cải thiện, cần tăng cường kiểm tra, giám sát nhằm đảm bảo các chủ trang trại tuân thủ các quy định của pháp luật.
- * Phải áp dụng khung hình phạt thích đáng cho các đối tượng vi phạm nhằm hạn chế các vụ vi phạm khác trong tương lai.

Ví dụ về các loài ĐVHD được gây nuôi thành công

Ba ba trơn (tên khoa học là *Pelodiscus sinensis*) là một minh chứng điển hình của việc gây nuôi thành công các loài ĐVHD, phản ánh yêu cầu cần xem xét các đặc điểm sinh thái của loài khi quyết định gây nuôi.

Ba ba trơn sinh trưởng và phát triển khá nhanh, khả năng sống sót trong điều kiện nuôi nhốt cao. Chúng sinh sản nhiều, các cá thể con có khả năng sống sót cao. Loài ba ba trơn được bán với giá khá cao trên thị trường, vì vậy các chủ trang trại gây nuôi ba ba có thể thu lãi khá cao. Mặt khác, việc gây nuôi hiện nay có thể đáp ứng được nhu cầu tiêu thụ ngày càng tăng, đồng thời tăng nguồn cung cấp giống giúp mở rộng ngành công nghiệp gây nuôi ba ba. Ví dụ về loài ba ba cho thấy nếu xem xét các đặc điểm sinh thái của các loài trước khi gây nuôi, chúng ta có thể khai thác vì mục đích thương mại..

Hồ sơ về tình hình săn bắt, vận chuyển và buôn bán ĐVHD trái phép Tháng 2 và tháng 3 năm 2007

Thông tin về các vụ tịch thu ĐVHD do vận chuyển, buôn bán trái phép

Bình Phước: Các cán bộ hạt Kiểm lâm VQG Bù Gia Mập tịch thu 1 con gà lôi hồng tía và xác một con cu li nhỏ từ thợ săn địa phương. Con gà lôi sau đó đã được thả lại về rừng, hiện cơ quan chức năng đang hoàn thành thủ tục để khởi tố hình sự các đối tượng săn bắt ĐVHD trái phép trong khu bảo tồn. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 411, 412).

Quảng Ngãi: Hạt Kiểm lâm Sơn Hà tịch thu 47 kg ĐVHD gồm trần và nhím được vận chuyển từ huyện Sơn Hà đi Tp. Quảng Ngãi để tiêu thụ. Toàn bộ số động vật tịch thu được thả về tự nhiên, các đối tượng vận chuyển bị xử phạt hành chính 13.955.000 đồng. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 434)

Tp. Hồ Chí Minh: Sau khi nhận được thông tin báo chí phản ánh về tình trạng ĐVHD bị bày bán trên đường Phạm Viết Chánh, Quận 1, Chi cục Kiểm lâm thành phố đã tiến hành kiểm tra các hộ dân trên địa bàn và tịch thu 54 kg ĐVHD gồm lợn rừng, nhím, và hoẵng từ 4 hộ dân. Các chủ hộ này bị xử phạt hành chính tổng cộng 5.920.000 đồng. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 419).

Hải Phòng: Phòng cảnh sát giao thông Công an Tp. Hải Phòng phát hiện và tịch thu 102 kg chim hoang dã trên một xe ô tô từ Nghệ An đi Hải Phòng. Số chim tịch thu sau đó bị tiêu hủy và các đối tượng bị xử phạt bằng cách chi trả toàn bộ chi phí cho việc tiêu hủy. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 421).

Kon Tum: Một trong năm đối tượng vận chuyển 21,9 kg tê tê do hạt Kiểm lâm huyện Ngọc Hồi tịch thu tháng 8/2006 bị xử phạt 18 tháng tù giam, 4 đối tượng còn lại mỗi người lĩnh án từ 6 đến 9 tháng tù treo. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 285B).

Cá thể tê tê bị tịch thu bởi chi cục kiểm lâm tỉnh Quảng Trị

Ảnh: Mark E Grindley, WWF

Một cá thể gấu chó bị nuôi nhốt trái phép ở Lào đang chờ được cứu hộ

Ảnh: Khách du lịch

Quảng Ngãi: Chi cục Kiểm lâm tịch thu 2 vụ vận chuyển rắn tổng cộng 155 kg được vận chuyển bằng xe tải và xe gắn máy đi Tp. Quảng Ngãi để tiêu thụ. Số rắn trên được thả về rừng và các đối tượng bị xử phạt hành chính 15.620.000 đồng. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 433, 436)

Hải Phòng: Phòng Cảnh sát giao thông Công an thành phố tịch thu 75 kg tê tê đang trên đường vận chuyển ra Móng Cái để sang Trung Quốc. Số tê tê nói trên sau đó được bán thanh lý và lái xe bị khởi tố hình sự. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 427).

Quảng Ninh: Hạt Kiểm lâm Hải Hà và Hạt Kiểm lâm Thị xã Cẩm Phả tịch thu 2 lô hàng gồm 100 con khỉ đuôi dài và 70 con tê tê vận chuyển đi Móng Cái. Toàn bộ số khỉ được chuyển giao cho Trung tâm Cứu hộ Sóc Sơn và tê tê bị bán thanh lý. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 438, 439)

Quảng Trị: Chi cục Hải quan Khu kinh tế - thương mại đặc biệt Lao Bảo bắt giữ 41,5 kg tê tê, rắn ráo, rùa và kỳ đà được mua thu gom từ Lào vận chuyển về Việt Nam qua cửa khẩu Lao Bảo. Số ĐVHD nói trên đã được Hạt Kiểm lâm Hướng Hoá thả về rừng. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 442).

Sự tham gia của cộng đồng

Hà Nội: Một người dân liên hệ đường dây nóng của ENV thông báo một tờ báo lớn ở Hà Nội quảng cáo mặt gấu và các sản phẩm từ ĐVHD. Cán bộ chương trình Bảo vệ ĐVHD của ENV đã liên hệ Tổng biên tập báo đề nghị chấm dứt đăng quảng cáo các sản phẩm ĐVHD nói trên. Tổng biên tập báo đã có phản ứng rất tích cực bằng cách hủy bỏ toàn bộ hợp đồng quảng cáo các sản phẩm từ ĐVHD. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 402).

Hà Nội: Sau khi nhận được tin báo của một người dân qua đường dây nóng bảo vệ ĐVHD của ENV, Công an phường và Chi cục Kiểm lâm Hà Nội đã phối hợp kiểm tra một quán cà phê và phát hiện 1 con cu li được nuôi nhốt tại quán. Các cơ quan chức năng đã tịch thu con cu li và chuyển về Trung tâm cứu hộ Sóc Sơn. Đây là quán cà phê mà cách đây 1 tháng, ENV đã nhận được tin báo có nuôi nhốt một con vượn đen má trắng. Tuy nhiên, chủ quán đã kịp thời di chuyển con vượn trước khi công an và kiểm lâm đến kiểm tra. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 413).

Hà Nội: Ba nhà hàng ở Hà Nội đã chấm dứt quảng cáo tê tê và các loài ĐVHD trên thực đơn sau khi ENV gửi thư khuyến cáo đến nhà hàng và đề nghị chấm dứt hành vi vi phạm. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 337B, 405, 408).

Cà Mau: Nhận được tin báo từ một người nước ngoài về một vườn chim tư nhân ở Cà Mau nuôi nhốt một con rái cá, Chi cục Kiểm lâm tỉnh đã tiến hành kiểm tra và phát hiện con rái cá vuốt bé (tên khoa học là Anbloynx cinerea) được liệt kê trong Nhóm 1B Nghị định 32 về quản lý thực vật rừng, động vật rừng nguy cấp, quý hiếm của Chính phủ. Mặc dù vậy, con rái cá vẫn không bị tịch thu và ENV đang làm việc với các cơ quan chức năng tỉnh để chuyển giao con rái cá cho Trung tâm cứu hộ ĐVHD Củ Chi. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 407).

Hà Tây: Hai công ty bày bán các sản phẩm làm từ ĐVHD tại Trung tâm Triển lãm Giảng Võ (Hà Nội) đã tự nguyện chấm dứt vi phạm sau khi được ENV khuyến cáo. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 415, 416).

Tp. Hồ Chí Minh: Một người dân quảng cáo mật gấu “Sibery” và các sản phẩm từ ĐVHD khác trên mạng Internet cũng đồng ý ngừng quảng cáo và cam kết trở thành thành viên mạng lưới tình nguyện viên bảo vệ ĐVHD của ENV sau khi được cán bộ ENV nâng cao nhận thức và đề nghị chấm dứt hành vi vi phạm. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 423).

Hà Nội: Một người dân tự nguyện giao nộp một con khỉ đuôi lợn đang được nuôi làm cảnh cho Chi cục Kiểm lâm Hà Nội sau khi liên hệ đường dây nóng bảo vệ ĐVHD. Con khỉ sau đó đã được chuyển giao về Trung tâm Cứu hộ Sóc Sơn. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 429).

Quảng Ngãi, Bình Định: Hai con voọc chà vá chân xám được các chi cục kiểm lâm tỉnh chuyển giao cho Trung tâm Cứu hộ Linh trưởng VQG Cúc Phương. Đây là 2 con voọc được người dân địa phương tình nguyện bàn giao cho cơ quan chức năng. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 432, 435).

Hà Nội: Một con rùa rừng đã được ENV chuyển giao cho Trung tâm Cứu hộ Rùa VQG Cúc Phương. Con rùa nặng 8 kg này được một người dân tình nguyện chuyển giao cho ENV. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 437)

Hà Nội: Chi cục Kiểm lâm Hà Nội tịch thu 1 con cu li nhỏ, 2 con sóc chuột Hải Nam và 2 con sóc bụng đỏ từ một số người bán rong trên đường Hoàng Hoa Thám, quận Ba Đình. Thông tin về hành vi vi phạm được thông báo qua đường dây nóng bảo vệ ĐVHD của ENV. Số ĐVHD này sau đó đã được Chi cục Kiểm lâm Hà Nội chuyển về Trung tâm Cứu hộ Sóc Sơn. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 441)

Hà Nội: Một chủ cửa hàng tình nguyện chấm dứt bày bán mật gấu và các sản phẩm ĐVHD khác sau khi ENV gửi khuyến cáo và văn bản luật thông báo về hành vi vi phạm. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 266B)

Các bình rượu ngâm tê tê và rắn Ảnh: Tim McCormack

Thống kê số liệu

Kể từ 01/01/2005 đến nay, Chương trình Bảo vệ ĐVHD của ENV đã tiếp nhận và lưu trữ thông tin về 443 vụ săn bắt, vận chuyển và buôn bán ĐVHD trái phép trên cả nước. Số liệu cụ thể như sau:

Thời gian	Số vụ buôn bán vận chuyển trái phép do cơ quan chức năng tịch thu được	Số vụ bày bán trái phép ĐVHD tại chợ, nhà hàng và cơ sở kinh doanh	Số vụ quảng cáo ĐVHD	Số vụ trưng bày, nuôi nhốt trái phép ĐVHD	Các vụ khác	Tổng *
Tháng 2/ 2007	1	6	2	1	3	13
Tháng 3/ 2007	8	4	1	5	2	20
Năm 2007	18	17	8	11	7	61
Tổng cộng năm 2005 đến 2007	129	130	24	94	63	443

* Ghi chú: Số liệu này chỉ thể hiện một phần nhỏ trong số các vụ săn bắt, buôn bán ĐVHD đang diễn ra ở Việt Nam, và dựa trên những thông tin ENV nhận được.

Chương trình bảo vệ ĐVHD của ENV

Được thành lập vào tháng 1 năm 2005, chương trình bảo vệ ĐVHD của ENV đã thiết lập và quản lý đường dây nóng tiếp nhận thông tin về nạn buôn bán ĐVHD trên cả nước. Với số điện thoại miễn phí 1800 1522, đường dây nóng khuyến khích mọi người dân thông tin về các hành vi vi phạm pháp luật bảo vệ ĐVHD. Các thông tin này sau đó được ENV chuyển đến các cơ quan chức năng, điều tra thông tin liên quan đến việc xử lý tang vật và đối tượng vi phạm. ENV cũng cập nhật kết quả xử lý của vụ việc đến những người cung cấp thông tin. Báo cáo về các vụ việc được lưu trữ trong cơ sở dữ liệu bảo vệ ĐVHD của ENV.

- ◆ Mục đích của chương trình Bảo vệ ĐVHD:
- ◆ Khuyến khích sự tham gia và ủng hộ của công chúng trong nỗ lực đấu tranh chống lại nạn săn bắt, vận chuyển và buôn bán ĐVHD trái phép.
- ◆ Hỗ trợ các cơ quan chức năng trong việc thực thi pháp luật, xử lý các vụ việc.
- ◆ Thực hiện việc lưu trữ thông tin và xác định các nhân tố dẫn đến hành vi buôn bán trái phép.
- ◆ Chương trình Bảo vệ ĐVHD của ENV được tài trợ bởi Tổ chức Nhân đạo quốc tế (HSI) và Tổ chức Bảo tồn quốc tế (CI).

Góc nhìn

ENV chúng tôi nhận rõ được những nỗ lực trong công tác bảo tồn và thực thi luật bảo vệ ĐVHD qua những thành công đáng kể trên khắp cả nước. Tuy nhiên, hiện nay vẫn còn tồn tại một số vấn đề gây khó khăn cho những nỗ lực này. Trong chuyên mục này, chúng tôi tập trung vào một số vấn đề nảy sinh trong việc thực thi luật bảo vệ ĐVHD.

Vụ việc dưới đây sẽ là một minh chứng cho thấy các biện pháp xử lý sẽ không đạt hiệu quả nếu các cán bộ xử lý vi phạm không có biện pháp cứng rắn đối với các đối tượng vi phạm.

Tôi sẽ không bán ĐVHD nữa!

Việc thực thi pháp luật đòi hỏi cán bộ xử lý vi phạm phải biết suy xét khi xử lý các hành vi vi phạm. Mục đích của chúng ta là thực thi luật quản lý và bảo vệ ĐVHD, có hình thức xử phạt thích đáng với người vi phạm và quan trọng hơn cả là ngăn chặn các hành vi vi phạm tái diễn.

Trong một vụ vi phạm gần đây, qua tin báo của một người dân, kiểm lâm tại một địa bàn đã phát hiện một người bán chim hoang dã trái phép trên đường phố. Tuy nhiên, cán bộ kiểm lâm đã không tịch thu tang vật mà chỉ cảnh cáo đối tượng buôn bán. Đối tượng đã hứa là sẽ không tái phạm nhưng ngay ngày hôm sau anh ta lại tiếp tục bán chính con chim này tại chính vị trí đó.

Rõ ràng là người bán chim đã coi thường lời cảnh cáo của kiểm lâm và những nỗ lực của người kiểm lâm này đã không đem lại kết quả.

Cán bộ kiểm lâm có thể đã đúng khi đưa ra lời cảnh cáo hơn là phạt hành chính người bán chim. Tuy nhiên việc cán bộ kiểm lâm không tịch thu con chim lại là một sai lầm. Nếu bị tịch thu hiện vật, người bán chim hiểu rằng anh ta sẽ bị phạt nặng hơn trong trường hợp tái phạm.

Có thể nhân viên kiểm lâm trong trường hợp này không muốn bị phiền toái với con chim tịch thu. Bởi nếu tịch thu con chim đó, anh ta sẽ phải thực hiện rất nhiều công đoạn xử lý: vận chuyển, cho ăn, chăm sóc và cuối cùng là chuyển giao hoặc thả về tự nhiên.

Đây có lẽ là câu chuyện thường gặp trong công tác xử lý các hành vi vi phạm luật bảo vệ ĐVHD. Không những cán bộ chức năng không ngăn chặn đối tượng buôn bán tái diễn hành vi vi phạm của mình mà còn khiến đối tượng đó và những kẻ khác coi thường pháp luật. Và tất nhiên là các quy định của pháp luật đã không được thực thi một cách nghiêm minh.

Cảnh cáo chỉ hiệu quả nếu có kiểm tra đi kèm.

Sau khi áp dụng biện pháp cảnh cáo đối với các đối tượng vi phạm, cần phải tiến hành kiểm tra, giám sát để xác định xem hành vi vi phạm đã hoàn toàn chấm dứt hay chưa. Nếu đối tượng tiếp tục vi phạm, ta sẽ áp dụng hình thức xử phạt mạnh hơn và điều này nhấn mạnh thông điệp: “ Nếu tiếp tục vi phạm, anh sẽ nhận được hình thức xử lý thích đáng”.

Pháp luật chỉ hiệu quả nếu mọi người tự giác tuân thủ

Chúng ta tuyệt đối không được nhượng bộ. Nếu cảnh cáo đem lại kết quả khả quan, chúng ta sẽ tiếp tục áp dụng hình thức này. Tuy nhiên, hình thức cảnh cáo chỉ thực sự thành công khi chấm dứt các hành vi vi phạm pháp luật và ngăn chặn các hành vi tái phạm.

Để thu được thành công trong cuộc chiến chống lại các loại tội phạm liên quan đến ĐVHD, chúng ta cần phải kiên quyết, nêu gương cho người khác noi theo, và đặc biệt cần tranh thủ sự ủng hộ và hợp tác từ cộng đồng.

Chúng ta hoàn toàn có thể chiến thắng trong cuộc chiến bảo vệ các loài ĐVHD thoát khỏi nguy cơ tuyệt chủng. Chúng ta phải luôn luôn quyết tâm và không khoan nhượng.

Hỏi và Bình luận

Tiếng nói từ Cộng đồng

Tiếp tục xung quanh vấn đề bán thanh lý ĐVHD

“Buôn bán ĐVHD thường chỉ được coi là tội phạm kinh tế chứ rất ít khi được xem xét dựa trên vấn đề bảo tồn và bảo vệ ĐVHD. Bằng chứng là cơ quan chức năng thường bán thanh lý ĐVHD tịch thu được cho những kẻ chuyên buôn bán ĐVHD. Thay vì coi tịch thu ĐVHD là nhằm thực thi pháp luật và bảo vệ ĐVHD thì nhiều đơn vị có vẻ như quan tâm tới nguồn thu từ việc thanh lý ĐVHD nhiều hơn. ĐVHD thường được cân đong đo đếm theo giá thị trường và mức xử phạt cũng dựa trên giá thị trường chứ ít khi được dựa trên hiện trạng bảo vệ. Một trong những nhiệm vụ của chúng ta là cần phải giúp cho các cơ quan chức năng cấp tỉnh hiểu rằng luật pháp lập ra là để bảo vệ ĐVHD chứ không phải để tạo ra nguồn thu cho ngân sách nhà nước. Vấn đề không phải ở chỗ hợp pháp hay không hợp pháp mà là việc hiểu và làm đúng quy định của pháp luật. Cơ quan chức năng cấp tỉnh nên có trách nhiệm và sử dụng quyền hạn của mình để giải quyết vấn đề liên quan tới luật bảo vệ ĐVHD một cách chặt chẽ hơn.

Lỗi hổng pháp luật trong các quy định về phát triển trang trại gây nuôi ĐVHD

Gần đây, một người dân đã nhìn thấy một nhà hàng trên địa bàn Hà Nội đang nướng thịt một con cây để phục vụ thực khách. Chi cục Kiểm lâm Hà Nội khi kiểm tra nhà hàng đã được chủ nhà hàng xuất trình giấy tờ chứng minh cá thể ĐVHD này đã được nhà hàng mua thanh lý từ Ninh Bình. Bình luận về trường hợp này, một chuyên gia về bảo tồn động vật đã nói “Đúng như vậy, con cây này có thể đã được bán và ăn đến 100 lần rồi.”

Hoan nghênh ý kiến đóng góp và những thắc mắc của độc giả

Nếu bạn có câu hỏi hay thắc mắc liên quan đến các vấn đề buôn bán ĐVHD và muốn được các chuyên gia giải đáp, hãy gửi thư đến hotline@fpt.vn, chúng tôi sẽ cố gắng tìm ra câu trả lời. Câu hỏi của bạn sẽ có thể được lựa chọn đưa vào mục “Tiếng nói cộng đồng” trong chương trình phát thanh Bảo vệ ĐVHD của chúng tôi phát hàng tháng trên Đài Tiếng nói Việt Nam.

Các Văn bản và Thông tin mới

Thông tư Liên tịch 19 hướng dẫn áp dụng Bộ luật Hình sự trong việc xử lý các đối tượng vi phạm về bảo vệ và quản lý rừng

Ngày 8/3/2007, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Bộ Tư pháp, Bộ Công an, Viện kiểm sát nhân dân tối cao và Tòa án nhân dân tối cao đã thống nhất ban hành Thông tư liên tịch số 19/2007/TTLT/BNN&PTNT-

BTP-BCA-VKSNDTC-TANDTC. Đây là thông tư hướng dẫn áp dụng một số điều của Bộ luật hình sự về các tội phạm trong lĩnh vực quản lý rừng, bảo vệ rừng và quản lý lâm sản.

ENV có thể cung cấp văn bản luật này bằng tiếng Việt và tiếng Anh (do ENV dịch).

Thông tư 16 hướng dẫn quản lý, sử dụng chứng chỉ xuất khẩu mẫu vật lưu niệm

Ngày 14/2/2007, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đã ban hành Thông tư 16/2007/TT-BNN hướng dẫn quản lý, sử dụng chứng chỉ xuất khẩu mẫu vật lưu niệm thuộc Phụ lục Công ước về Buôn bán quốc tế các loài động vật, thực vật hoang dã nguy cấp (CITES).

ENV có thể cung cấp văn bản luật này bằng tiếng Việt và tiếng Anh (do ENV dịch).

Thành lập Đội Kiểm lâm đặc nhiệm

Ngày 9/2/2007, Cục trưởng Cục Kiểm lâm đã ký quyết định số 173/QĐ-KL-TC quy định về chức năng, nhiệm vụ và biên chế các phòng, đội thuộc bộ máy quản lý của Cục Kiểm lâm, trong đó bao gồm quyết định thành lập Đội Kiểm lâm đặc nhiệm.

Đơn vị này sẽ chịu trách nhiệm kiểm tra, ngăn chặn các hành vi vi phạm pháp luật về bảo vệ và phát triển rừng, đặc biệt tập trung vào xử lý các vi phạm lớn và nghiêm trọng, cũng như các vi phạm mở rộng giữa các tỉnh; hợp tác với các đơn vị liên quan trong các hoạt động kiểm tra, thanh tra và xử lý các tội phạm liên quan đến rừng và ĐVHD.

Thống kê số vụ vi phạm của Cục Kiểm lâm

Theo một báo cáo gần đây của Cục Kiểm lâm, lượng

ĐVHD bị buôn bán hơn 2 năm qua là rất lớn. Dưới đây là những con số thống kê đáng chú ý:

- ◆ Hàng năm trung bình gần 3.000 tấn ĐVHD bị buôn bán
- ◆ Năm 2005, tịch thu được tổng số 65.169 kg ĐVHD
- ◆ Năm 2006, tổng số có 51.176 kg ĐVHD bị tịch thu
- ◆ Khoảng 50% số ĐVHD được bán sang thị trường Trung Quốc và các nước châu Á khác.
- ◆ Gần 50% số động vật còn lại tiêu thụ tại thị trường trong nước.
- ◆ Lượng ĐVHD buôn bán bất hợp pháp ước tính trị giá khoảng 66,5 triệu Đô la Mỹ
- ◆ Số vụ buôn bán vận chuyển được phát hiện và xử lý chỉ chiếm 3,1% tổng số vụ vi phạm trên thực tế.
- ◆ Những con số nói trên cho thấy:
  - ◆ Hơn 230.000 động vật bị buôn bán bất hợp pháp ở Việt Nam mỗi năm
  - ◆ Mỗi ngày, trung bình có khoảng 8,2 tấn ĐVHD bị buôn bán ở Việt Nam.

Nguồn: Báo cáo tổng hợp về các vi phạm quy định quản lý bảo vệ rừng năm 2005 và 2006 của Cục Kiểm lâm, Báo cáo kết quả điều tra 20 điểm nóng trên toàn quốc về nạn buôn bán ĐVHD năm 2006 của Cục Kiểm lâm.

Bạn cần sự trợ giúp liên quan đến lĩnh vực bảo vệ ĐVHD? Hãy gọi ENV

ENV sẽ giúp bạn liên lạc với những chuyên gia trong nước và quốc tế trong lĩnh vực bảo tồn ĐVHD và sẵn sàng trợ giúp cũng như tư vấn bạn về các vụ tịch thu, chuyển giao và thả ĐVHD về môi trường tự nhiên.

Mọi thông tin xin liên hệ:

04-775-5790 hoặc số điện thoại miễn phí 1-800-1522

Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên ENV phát hành bản tin hàng tháng về Tình trạng buôn bán ĐVHD trái phép ở Việt Nam bằng tiếng Việt và gửi đến các UBND, các cơ quan chức năng thuộc lĩnh vực bảo vệ ĐVHD, ban giám đốc các khu bảo tồn và chi cục kiểm lâm của 64 tỉnh, thành trong cả nước.

Phiên bản tiếng Anh của bản tin tháng được gửi đến các tổ chức bảo tồn.

Để biết thêm thông tin, xin vui lòng liên hệ:

Nguyễn Thị Vân Anh
Chương trình bảo vệ ĐVHD
Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên (ENV)
Số 2/C5 Tập thể Đại học Ngoại Thương, phố Chùa Láng,
Hà Nội.
Tel: 04-775 5790
Fax: 04-775 3685
Email: hotline@fpt.vn
Website: www.thiennhien.org

ĐƯỜNG DÂY NÓNG BẢO VỆ ĐỘNG VẬT HOANG DÃ

*Nếu bạn phát hiện thấy ĐVHD đang bị buôn bán hoặc tàng trữ,
hãy báo cho Kiểm lâm địa phương hoặc liên lạc tới đường dây nóng của ENV:*

1800 1522 Email: hotline@fpt.vn

Góp sức bảo vệ ĐVHD ở Việt Nam chỉ bằng một cuộc gọi